

Ders: 220**Konu: Peygamberimiz'in Ahlâkı-I****PEYGAMBERİMİZ'İN AHLÂKI - I****RESÛLULLAH(S.A.V.)'İN GÜZEL AHLÂKI**

Resûlullah(s.a.v.), her konuda insanlığın rehberidir. Fert ve toplum hayatının ideal bir örneğidir. Bu özelliği nedeniyle **"Rehber-i Küll"**¹ olarak isimlendirilmiştir.

Onun ideal bir aile hayatı vardır. O, hayırlı bir eş, şefkatli bir babadır. Savaşta bir komutan, antlaşma masasında barışsever bir diplomat, adalet ve iyilik örneği bir devlet revidir. Ashâbına karşı müşfik bir dost, mazluma ve garibe uzanan merhamet timsalidir. Hepsinin önünde olan özelliği ise; Allah'ın kitabında övdüğü bir peygamber olmasıdır.

H. Muhammed (s.a.v.), fert olarak eşsiz ve örnek insan, toplum hayatında huzur ve barışın sembolüdür. İnsanlığın en yüksek noktasında ve her konuda ideal bir örnek olarak H. Muhammed (s.a.v.) vardır. Cenâb-ı Hak şöyle buyurmaktadır:

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ
كَثِيرًا*

"Andolsun ki, Resûlullah, sizin için, Allah'a ve ahiret gününe kavuşmayı umanlar ve Allah'ı çok zikredenler için güzel bir örnektir."²

Resûlullah (s.a.v.)'in ahlakı Kur'an'dı. H. Aişe (r.anha)'dan rivayete göre o şöyle demiştir: "Nebi (s.a.v.)'in ahlakı Kur'an'dı."³

"Üsve-i Hasene" o Şâh-ı Rusul
Onda edeb, onda haya ve usûl,
Hilkâti en güzel, en sevgili kul,
Âlemlere rahmet gelen Peygamber!
(Z. Gül)

¹ Her konuda rehber insan

² Ahzâb, 33/21

³ Müslim, Müsâfirîn, 139

Resûlullah (s.a.v.)’in örnek ahlakından bazı örnekleri şöyle sıralamak mümkündür:**1. RESÛLULLAH (S.A.V.)’İN NEZÂKETİ:**

Resûlullah (s.a.v.), çok nazik ve güzel huylu idi. Her zaman tebessüm eder, mübârek yüzünde daima ışıldayan bir parlaklık ve neşe ifadesi vardı. Rabbimiz Resûlullah (s.a.v.)’i överken şöyle buyurur:

وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ

“Muhakkak ki sen yüce bir ahlâka sahipsin.”⁴ buyurmaktadır.

Bu öyle muazzam bir ahlâktır ki, sahibini asâletin ve nezaketin zirvesine ulaştırmıştır. Çocukluğundan itibaren yanında kalan Hz. Enes’e (r.a), on sene boyunca hoşgörüyü muamele edip hiçbir eleştiride bulunmaması bu asalet ve nezaketin en güzel örneklerindendir.

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَدَمْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَشْرَ سِنِينَ
فَمَا قَالَ لِي أَوْ لَمْ صَنَعْتَ وَلَا أَلَا صَنَعْتَ

Hz. Enes b. Mâlik (r.a.)’ın şöyle dediği nakledilmiştir: “Peygamber aleyhisselâm’a on yıl hizmet ettim. Bu süre zarfında bana bir kere bile ‘öf’ demedi (en küçük bir azarını bile işitmedim). Yaptığım bir şeyden dolayı, ‘Onu niçin öyle yaptın?’; yapmadığım bir şeyden dolayı da, ‘Onu niçin yapmadın?’ demedi (Beni eleştirip rencide etmedi).”⁵

Resûlullah (s.a.v.), konuşurken bütün içtenliğiyle muhatabına yönelir, samimiyetle elini sıkar ve otururken bile yanındakiyle bedenini aynı hizada tutarak gönül iletişimini sürdürürdü. Hz. Enes bin Mâlik(r.a.) anlatıyor:

“Peygamber (s.a.v.), (yolda) bir adama rastlayıp da onunla konuştuğu zaman, adam dönüp gidinceye kadar mübârek yüzünü ondan çevirmezdi ve adamla tokalaştığı zaman, adam elini çekinceye kadar o, mübârek elini adamın elinden çekmezdi. Hiç bir zaman onun mübârek dizleri de yanında oturan adamın dizlerinden ileride görülmemişti.”⁶

Gurur mu; kemalleri yutan dipsiz uçurum!

“Ben kul gibi yemek yer, kul gibi otururum...”⁷

N. Fâzıl Kısakürek

Resûlullah (s.a.v.)’in, nezaketinin temelinde, yumuşak huyluluğu ve benzersiz affediciliği vardır. Ayrıca hayâ duygusunun zirvede oluşu da onun nezaket dışı davranışlarda bulunmasına mani olmuştur.

⁴ Kalem, 68/4

⁵ Buhârî, Edeb 39; Müslim, Fedâil 13

⁶ İbn Mâce, Edeb 21

⁷ Esselâm, N. Fazıl Kısakürek, sh.121, Büyük Doğu Yayınları, İstanbul, 1996

H. Abdullah b. Hâris (r.a) anlatıyor:

مَا رَأَيْتُ أَحَدًا أَكْثَرَ تَبَسُّمًا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Ben Rasûlullah'tan (s.a.s) daha çok tebessüm eden hiçbir kimse görmedim.”⁸

H. Cerîr b. Abdullah (r.a) anlatıyor:

“Müslüman olduğumdan beri Resûlullah (s.a.v.) beni yanına girmekten alıkoymadı (kapıdan geri çevirmedi) ve beni gördüğünde mutlaka gülümsedi.”⁹

Resûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

لَا يُقِيمَنَّ أَحَدُكُمْ رَجُلًا مِنْ مَجْلِسٍ ثُمَّ يَجْلِسُ فِيهِ، وَلَكِنْ تَوَسَّعُوا وَتَفَسَّحُوا

“Herhangi biriniz oturmak için bir başkasını asla yerinden kaldırmayın. Ancak ona yer açınız, yer veriniz.”¹⁰

لَا يَحِلُّ لِرَجُلٍ أَنْ يُفَرِّقَ بَيْنَ اثْنَيْنِ إِلَّا بِإِذْنِهِمَا

“Bir kimsenin, izinlerini almadan iki kişinin arasına girip oturması doğru değildir.”¹¹

“Sizden biriniz oturduğu yerden kalkar, sonra tekrar dönüp gelirse oraya oturmaya herkesten fazla hak sahibidir.”¹²

“Din kardeşinle münakaşa ve mücadele ederek çekişip durma. Ona kırıcı şaka yapma ve onunla alay etme. Ona yerine getiremeyeceğin bir şey hakkında söz verme.”¹³

2. YUMUŞAK HUYLULUĞU:

Peygamberimiz (s.a.v.)'in yumuşak huyluluğu Kur'an'da övülmüş ve bunun Allah'ın rahmetiyle olduğu ifade edilmiş ve şöyle buyurulmuştur:

فَبِمَا رَحْمَةٍ مِنَ اللَّهِ لِنْتَ لَهُمْ وَلَوْ كُنْتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانْفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ

“O vakit Allah'tan bir rahmet ile onlara yumuşak davrandın! Şayet sen kaba, katı yürekli olsaydın, hiç şüphesiz, etrafından dağılıp giderlerdi...”¹⁴

Resûlullah (s.a.v.)'in, yani yumuşak huylu oluşu Tevrat'ta da övülen vasıflarındandır. Medine'de bir Yahudi, Efendimizin bu özelliğini test etmeyi düşünmüş ve ondan vadesi gelmemiş borcunu kaba bir şekilde istemiş ve “Ey Muhammed! Hakkımı öde. Zaten siz Abdülmuttalipoğulları'nın âdeti,

⁸ Tirmizî, Menâkıb 21

⁹ Buhârî, Cihad 162; Edeb:68; Müslim, Fedâilü's-Sahâbe 134

¹⁰ Buhârî, İstî'zan 47

¹¹ Ebû Dâvûd, Edeb 21

¹² Müslim, Selâm 31

¹³ Tirmizî, Birr 58

¹⁴ Âl-i İmrân Sûresi 3/159

borcu zamanında ödemeyip geciktirmektir.” demişti. Orada bulunan Hz. Ömer’in Yahudi’yi tehdit etmesi üzerine de Rasûlullah(s.a.v.):

“Ey Hafs’ın babası! Allah seni affetsin. Biz senden, başka türlü davranmanı beklerdik. Bana onun bende olan hakkını güzellikle ödememi söyleyecektin. Ona da alacağını tahsil etmekte yardımcı olacak ve borcunu isterken nazik davranmasını öğütleyecektin.” buyurdu.

Alacaklı Yahudi bu olayı anlatırken, “Benim Rasûlullah’a karşı câhilce, kaba ve sert davranışım, onun yumuşaklığını arttırmaktan başka bir şey yapmadı.” demiştir.

Sonra Rasûlullah aleyhisselâm, Hz. Ömer’e (r.a) Yahudi’yi ertesi sabah hurma bahçelerine götürüp istediği hurmalardan vererek borcunu ödemesini, fazladan hurma da vermesini emir buyurdu.

Bu olaydan sonra Müslüman olan Yahudi, Hz. Ömer’e bütün bu yaptıklarını, Son Peygamber’in Tevrat’ta yazılı yumuşak huyluluğunu denemek için yaptığını söylemiş ve hurmalarla servetinin yarısını sadaka olarak bağışlamıştır. Ayrıca o Yahudi’nin sülalesinden yaşlı bir kişi dışında herkes Müslüman olmuştur.¹⁵

Resûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

مَنْ يُحَرِّمِ الرِّفْقَ يُحَرِّمِ الْخَيْرَ كُلَّهُ

“Yumuşak davranmayan kimse, bütün hayırlardan mahrum kalmış sayılır.”¹⁶

3. ŞEFKAT VE MERHAMETİ

Resûlullah (s.a.v.), küçüklere, yaşlılara, kölelere, cariyelere ve bütün insanlara şefkat ve merhametle doluydu. İnsanlara şefkat ve merhametle muamele eder, hatta düşmanlarına bile sert davranmazdı. Ona her türlü kötülüğü yapan, hatta canına kastedenler bile onun şefkat ve merhametinden nasiplenmişlerdir.¹⁷ Cenâb-ı Hak şöyle buyurur:

لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ*

“Size kendi aranızdan öyle bir peygamber geldi ki sıkıntıya düşmeniz O’na çok ağır gelir. Kalbi sizin için titrer, müminlere karşı pek şefkatli ve merhametlidir.”¹⁸

Resûlullah (s.a.v.):

“Benimle sizin misaliniz, ateş yakan bir adamın misali gibidir ki; hemen pervaneler, kelebekler o ateşin içine düşmeye başlarlar. O bunları kovar. Ben de ateşten korumak için sizin eteğinizden tutuyorum. Halbuki siz elimden kaçılıyorsunuz.”¹⁹ buyurmaktadır.

¹⁵ Tabakât, İbn Sa’d, C.1, sh.360, Dâru’l-Fikr, Beyrut, 1994

¹⁶ Müslim, Birr 74-76; Ebû Dâvûd, Edeb 10; Tirmizî, Birr 67; İbni Mâce, Edeb 9

¹⁷ Sîret Ansiklopedisi, C.1, sh.42

¹⁸ Tevbe, 9/128-129

¹⁹ Buhârî, Rikak 26; Müslim, Fedâil 17-19

a. Resûlullah (s.a.v.)'in Fakir ve Kimsesizlere Merhameti:

Merhamet ve şefkat, Peygamberimizin (s.a.v.) yüce şahsiyetinin bir aynası gibidir. Onun kadar merhametli, onun kadar şefkatli ve ince ruhlu bir insan yeryüzüne gelmemiştir.

Cenâb-ı Hakk'ın Sevgili Resûlüne, kendi ismi olan “Rahîm” ve “Raûf” sıfatlarını vermesi, Peygamberimiz (s.a.v.)'in ne kadar merhametli ve şefkatli bir kalbe sahip olduğunu gösterir.

İslâm'ın ilk devirlerinde Müslümanların çoğunu fakir, kimsesiz ve köleler teşkil ediyordu. Kureyşliler onları hor görüp aşağılarken, Peygamberimiz (s.a.v.) onları yanına almış, hak dini onların yardımıyla duyurmaya başlamıştı.

Peygamberimiz (s.a.v.)'in kalbine ve engin rahmetine en yakın olanlar, fakir ve kimsesiz insanlardı. Onları devamlı korur, diğerleri ile eşit davranırdı. Bununla da kalmaz; fakirlere, fakirliğin bütün ezikliğini ve zilletini unutturacak şekilde yakınlık gösterirdi. Zaten Peygamberimiz (s.a.v.)'in aile hayatı ve şahsi yaşayışı da onlardan farklı değildi. O hep sade ve basit yaşamayı tercih ederdi. Dualarında da Allah'tan böyle bir hayât isterdi.

Resûlullah kadar merhametli, onun kadar şefkatli ve ince ruhlu bir insan yeryüzüne gelmemiştir. Zira o rahmet peygamberi olarak gönderilmişti. Hz. Peygamber (s.a.v.) hep fakir ve kimsesizlerle birlikte bulunmayı tercih ederdi. Bir yerde, toplumun farklı kesimlerinin toplanmış olduklarını görünce, önce fakirlerin yanına gider, onlarla birlikte oturur, gönüllerini alırdı. Fakir ve kimsesizleri devamlı korur, onları himaye ederdi. Bununla da kalmaz; fakirlere, fakirliğin bütün ezikliğini unutturacak şekilde yakınlık gösterirdi. Zaten Resûl-i Ekrem'in yaşayışı ve aile hayatı onlardan farklı değildi. Zira o, hep sade yaşamayı tercih ederdi. O, hep şöyle dua ederdi:

اللَّهُمَّ أَخِيْنِي مِسْكِيْنًا، وَأَمِتْنِي مِسْكِيْنًا، وَأَخْشُرْنِي فِي زُمْرَةِ الْمَسَاكِيْنِ

“Allah'ım, beni fakir olarak yaşat, fakir olarak ruhumu kabzet, kıyamet günü de fakirler grubuyla birlikte haşret.”²⁰

H. Âişe (r. anha) “Ey Allah'ın Resulü, niçin böyle dua ediyorsunuz?” diye sorunca, Hz. Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurdu:

“Çünkü onlar Cennet'e, zenginlerden kırk yıl önce girecekler. Ey Âişe! Fakirleri sev ve onları kendine yaklaştır. Böyle yap ki kıyamet günü Allah da seni kendisine yaklaştırsın.”²¹

Allah Resulü (s.a.v.), toplum içinde belli bir yeri bulunmayan çaresiz ve zayıfların hâlini sorar ve ihtiyaçlarını karşılardı.

“İnsanda güzel ahlâk için, gönderilişim;

Ahlâkı nokta nokta tamamlamaktır işim...”²²

N. Fâzıl Kısakürek

²⁰ İbn Mâce, Zühd, 7

²¹ Tirmizî, Zühd 37

²² a.g.e. N. Fazıl Kısakürek, Sh.118

Alınacak Dersler:

1. Nezâket güzel huylardandır. Müslüman, güler yüzlü, güzel sözlü, hal ve tavırla nâzik olmalıdır.
2. Kaba, kırıcı ve horlayıcı tavırlar, müslümana yakışmaz.
3. Bütün insanlığa şefkât ve merhametle muamele inancımızın gereğidir.
4. Fakir ve kimsesizlerin derdiyle dertlenmek, yardımcı olmak ve dualarını almak en büyük servettir.
5. Müslüman, kılık kıyafetine özen göstermeli, temiz giyinmeli ve temiz olmalıdır.
6. Müslüman oturma âdabına, toplantı âdabına dikkat edilmelidir.

Not: Bu hafta;

1. Resûlullah (s.a.v.)'in fakir ve kimsesizlere nasıl muamele ettiğinin örneklerini araştıralım.
2. Peygamberimiz (s.a.v.)'in yumuşak huylulukla ilgili iki hadisini araştırıp öğrenelim.